

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ
"СЕВЕРОЗАПАДНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ"

Изх. № СЗДП 2080-1

гр. Враца, 18.08.2023 г.

ДО

ИНЖ. БОРИСЛАВ СИМЕОНОВ

ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ

„ТЪРГОВСКИ ДРУЖЕСТВА И ДЪРЖАВНИ ПРЕДПРИЯТИЯ”

ПРИ МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

NVasilev@mzh.government.bg

MPchelinska@mzh.government.bg

КОПИЕ ДО

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

edno_gishe@moew.government.bg

Относно: Представяне на становища по проект на актуализиран Национален план за действие за вида Кафява мечка (*Ursus Arctos* Linnaeus, 1758), 2022-2032 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН СИМЕОНОВ,

В Северозападно държавно предприятие постъпи Ваше писмо, относно представяне на становища по проект на актуализиран Национален план за действие за вида Кафява мечка 2022-2032 г. След подробно запознаване с изготвения проект на план, представям следните бележки, коментари и предложения за допълване и/или корекции в последователен ред, съобразно съдържанието на плана:

1. Като основа за определяне на целите, а в следствие и действията на плана, следва да стои достоверна и неоспорима оценка за текущото състояние на популацията на кафявата мечка в България. На множество места в плана (конкретизирани по-долу) се дава информация, която е условна, получена чрез методи с голяма статистическа грешка и в значителна степен противоречи на официалната статистика от таксацията на кафявата мечка през годините, утвърждавана от Изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по горите.

В този смисъл цитираното в т.2.3. (стр. 4) **Цели и действие** на плана, като **Основна цел** „възстановяване“ на оптималната популация на вида, следва да отпадне или да бъде подкрепено от данни, с гарантирана приемственост от всички заинтересовани страни. Второстепенните цели, също следва да претърпят корекция, като следствие от промяната на основната цел.

2. В подкрепа на горното твърдение са и **данните за разпространението**, цитирани от в т. 3.1.5. (стр. 10), които „показват като цяло стабилност на разпространението на вида за последните поне 30 години, дължащо се на доброто състояние на основните местообитания. Като цяло, с годините има известно, макар и слабо разширяване на областта на разпространение, отразявано в редица други източници“.

Макар, че на същата страница е отбелязано, че сравнението на данните от двете издания на Червената книга на България не е особено релевантно (от 1985 г. и от 2015 г.), това е официална статистика, която е в подкрепа за устойчивост на популацията и доказва увеличението ѝ (450-500 бр. през 1985 г. и 520-530 бр. през 2015 г.).

3. В информацията относно Бернската конвенция (стр. 11), абзац 3, твърдението „Очевидно е, че тенденцията за намаляване на числеността на мечката (вж. глава 4.4.) трябва да доведе до преразглеждане на това твърдение“ **категорично не кореспондира** с представените данни и следва да отпадне.

4. В т 3.2.2. (стр. 16) **твърдението**, че „Последните 15 години са издавани разрешителни по този член, без да са вземат достатъчно природозащитни мерки“ **следва да отпадне или да бъде подкрепено от данни и факти**, тъй като в противен случай недоказано се вменяват нарушения от страна на Министъра на земеделието и храните при издаване на разрешителните за отстрел по чл. 54, ал. 7 от Закона за лова и опазване на дивеча.

5. В подкрепа на това, че **площите на типичните мечи местообитания** в България са в **достатъчно добро състояние** е и информацията, представена в т. 4.3.2 (стр. 26), а именно „Това е площ, за която няма данни да е намаляла и която е достатъчна за поддържането на жизнена популация. По-голямата част от популацията на вида обитава националните паркове Ц. Балкан, Рила и Пирин. На практика съществуващата мрежа от защитени територии покрива 100% от сърцевинните зони, важни за размножаването и зимуването на вида.“

6. Относно **състоянието на популацията**, цитираното в т. 4.4. (стр. 31) заключение, че "мечката е в Неблагоприятно незадоволително състояние“ **противоречи** на преходното изречение, а именно „природозащитното състояние на вида в доклада за целевия вид *U. arctos* по проекта „Картиране и определяне природозащитното състояние на бозайници“ на Натура - България бе оценено през 2013 г. като благоприятно (Спиридонов и др. 2013)“ и следва да се коригира.

В допълнение, официалната статистика от историческия преглед в т.4.35. **категорично показва увеличение** на мечката популация (в най-голяма степен в периода, стопанисвана като ловен обект) и подкрепя данните от ежегодната таксация в последните години, **утвърждавана** от Изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по горите. Само на територията на Северозападно държавно предприятие мечката популация е нараснала от 94 бр. през 2018 до 115 бр. през 2023 г. (увеличение с 21 бр. или 18%).

В този смисъл **изявлението** „в момента има някои основания за тревога по отношение на състоянието на популацията на вида“ **не е подкрепено с данни и факти** и следва да отпадне.

7. В т. 5.2.1. (стр. 44) е записано, че, „Основните заплахи за горите са свързани с недалновидното в редица отношения управление на горските ресурси и високото ниво на незаконни дейности в горския сектор“. Вземайки под внимание предходните забележки, остава впечатление, че в така представения проект за план, попадат заключения и оценки, които **не се основават на реални данни и анализи**.

В стратегически документ, какъвто е Актуализирания план за действие за кафява мечка, би следвало да се представят заключения, основани на неоспорими данни, факти и анализи. В този смисъл всякакви записи, неотговарящи на тези критерии, следва да бъдат премахнати.

8. В същата т. 5.2.1 (стр. 44) е записано, че „Всички гори, попадащи в ареала на кафявата мечка, би трябвало да бъдат включени в списъка и съответно управлявани като гори във фаза на старост“. По същество е и записът в т. 6.1. (стр. 60) „Не е ясно кои гори в ключовите за мечката места (участъци около бърлози, гори върху проходи, участъци биотехнически съоръжения) са прекатегоризирани в „защитни гори“ по смисъла на Чл.4 (2) т. 5 на Законът за горите. В тази връзка следва МОСВ да направи преглед на актуалното състояние и да предложи на Изпълнителната агенция по горите, да ги обяви за Гори във фаза на старост.“ В така представения документ, **не е включен анализ или оценка**, по какъв начин определянето на всички мечки местообитания за „Гори във фаза на старост“ ще има положителен ефект към стабилната и устойчива популация на мечката, което е видно от официалните данни и статистика цитирани в плана. Напротив, стъпка в тази посока ще ограничи ненужно дейностите в тези територии, включително и дейности свързани с подобряване на местообитанията на всички животински видове, в т.ч. и мечката, като например – внасяне на горскоплодни видове с цел подобряване на хранителната база, косене, създаване на дивечови ниви, биотехнически съоръжения за подхранване и други, обект на стопанска дейност или финансирани по европейски програми и проекти. Обособяването на допълнителни територии, като „Гори във фаза на старост“ ще доведе до **огромно затруднение** при осигуряването на дърва за огрев на местното население (предимно в планински и предпланински райони с тежки зимни условия и дълъг отоплителен сезон), които са **безалтернативен източник** на отопление. Трябва да се даде адекватна оценка как едно такова действие ще се отрази не само на местообитанията на вида, а и на основните нужди за нормално качество на живот на местното население, в т.ч. ще ограничи пашата на домашни животни, събирането на гъби и билки като поминък. Влошаването на жизнения стандарт и невъзможността за достъп до елементарни битови нужди, като отопление, ще повлияе негативно върху общественото приемане на действията по опазване и устойчиво съхранение на вида.

9. В т. 5.2.2.1. (стр. 46) **Браконьерство** записът „Неефикасността на действията на правоохранителните органи: няма нито един ефективно осъден за браконьерство на мечка“ **показва непознаване** на основното разделяне на властите в Република България. **Съдебната власт**, като една от трите власти в страната (другите са изпълнителна и законодателна) като независима институция, **единствена има правото** да изпълнява функциите по разглеждане на граждански, наказателни и административни дела, както и произнасяне на присъди по тях. Правоохранителните органи имат функциите по опазване и контрол, като при извършване на нарушения следва да ги констатираат, опишат (съставяне на актове за установяване на нарушения) и предадат на съответните служби в случаи, че тези нарушения представляват престъпление по Наказателния кодекс на Република България.

В същата точка записът продължава „Липсата на ефикасен контрол в частни дивечови стопанства, взели под аренда или концесия ловни територии от държавата“. Терминът „частни ловни стопанства“ **не съществува** в нормативен документ. Доколкото това се отнася до „предоставяне стопанисването и ползването на дивеча“ на юридически лица, чрез конкурс, следва да се отбележи, че дейностите в тези ловностопански райони са **под непрекъснат контрол и наблюдение**, както от съответните териториални поделения (държавни горски и ловни стопанства) на държавните предприятия към Министерство на земеделието и храните, така и от Изпълнителна агенция по горите и нейните структури – РДГ. Ежегодно се извършват проверки по така сключените договори, като се изготвят доклади за изпълнението им.

Във връзка с гореизложеното, така представените записи следва да се премахнат или да претърпят нужната корекция за да отговарят адекватно на терминологията, описана в официалните нормативни документи (наредби, закони, Конституция).

В следващия абзац изявлението „промяната на отношението към мечката в редица ловни стопанства, където липсата на икономически интерес към вида след премахването на квотите за отстрел я прави от ползена за стопанството дивеч, във вече „ненужен“, дори вреден за стопанските дейности вид - консуматор на храна, предвидена за подхранване на ловните копитни“, като причина за нелегален лов, отново показва **недоказано и безпочвено негативно внушение** към дейностите и функциите, изпълнявани от държавните горски и ловни стопанства. Записът следва да отпадне или да се преработи основно.

10. В т. 5.2.3 (стр. 49) **Безпокойство** цитатът „Събираните от нас през годините данни ни водят до анализи показващи, че все по-силното проникване на човека и неговите дейности в районите обитавани от мечката водят до различни форми на безпокойство и влияят отрицателно върху оцеляемостта на мечката и активизират конфликта човек-мечка (Спиридонов, Спасов 2015)“, **противоречи** на съдържанието на т. 5.1.4 – „Социално-икономическите и демографски промени през последните десетилетия водят до обезлюдяване на планинските и полупланинските райони и закриване на редица индустриални производства и специфични форми на поминък. В такива райони на намаляване на човешкото присъствие, мечките престават да изпитват естествения си страх от човека, навлизат в населените места, което създава условия за конфликт между мечките и човека (Спасов и др. 2022)“.

В плана следва да намерят място доклади, проучвания и изследвания, които недвусмислено показват настоящата обстановка, като основа за адекватно формулиране на конкретни цели и действия.

11. Всички бележки и корекции, касаещи глава 5 „**Заплахи и лимитиращи фактори**“ следва да окажат влияние и при оформянето на оценката на заплахите, залегнали в т. 5.3.

12. В т. 6.1. (стр. 58 и стр. 59) цитатите „Около 24.72% от местообитанията на в Алпийския биогеографски район и 41.11% от тези в Континенталния биогеографски регион не са включени в ЗЗ. В същото време само 23.71% от популацията на мечката е сравнително сигурно защитена в границите на националните и природни паркове. Останалата значителна част от територията на разпространение, попадаща в зоните за опазване, определени по Директивата за местообитанията и не може да се счита за адекватно защитена, тъй като повечето зони все още нямат заповеди за обявяване или планове за управление.“ и „За гарантирано може да се счита опазването на тази част от мечката популация, обитаваша защитените територии, обявени по ЗЗГ. Те обхващат едва 23.76% от територията на разпространение на вида в страната.“ отново определят

територии не адекватно защитени и „гарантирано“ опазени, без да е описано на какво се базират тези „гаранции“ и следва да отпаднат или да се преработят.

13. В т. 6.2. (стр. 62) е необходимо да се конкретизира по какви критерии (процентно отношение на добива спрямо запас, площ и т.н.) и кои гранични стойности на тези критерии определят, че „интензивността на ползванията на горите за дърводобив е висока“. Подходящо е да се направи справка с регламентираното ползване по горскостопански план (ГСП) и годишните отчети на държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите.

14. Съдържанието в точки 6.4 и 6.5 е почти идентично, като в този смисъл е целесъобразно да бъдат обединени в една.

15. Мярка 7.1.12 следва да не възпрепятства нормалното изпълнение на дейностите на държавните горски и ловни стопанства, вменени със Закона за горите и Закона за лова и опазването на дивеча (като нормативни документи с първостепенна тежест сравнение с наредбите).

16. В текста и като изпълнители на мерки 7.2.1.1 и 7.2.1.2 следва да се впишат държавните горски и ловни стопанства като равноправни участници със съответното обезпечаване на нужния бюджет за извършване на дейността.

17. В мярка 7.2.1.7 информацията относно размера на обезщетението следва да бъде публично достъпна.

18. Мярка 7.2.2.2 предвижда разработване и поддържане на съвременен дигитален модел на разпространение и пригодност на местообитанията на мечката. Тъй като значителна част от тези местообитания попадат в горски територии, в които контрол и стопанисване осъществяват структурите на Министерство на земеделието и храните (ИАГ,РДГ,ДП,ДГС,ДЛС) и служители в тях ежегодно участват в националния мониторинг, то следва те да бъдат включени.

19. От изложеното в т. 8 от настоящото писмо, следва мярка 7.2.2.3 да отпадне.

20. В мярка 7.4.1 цитираните ДЛ и ДДС (предполагаемо държавни лесничейства и държавни дивечовъдни станции) са вече несъществуващи понятия и следва да се коригират.

21. В мярка 7.4.3 е предвидено отпечатване на съкратена версия на плана (?), като по-целесъобразно е да се предвиди отпечатване на наръчниците по мерки 7.4.6 и 7.4.7, които биха били от реална полза за заинтересованите страни (фермери, стопани и местно население).

22. Прави впечатление, че в глава 8 **Мониторинг и оценка на плана**, като **Основен проблем** при нито една мярка не е вписано опасността за здравето, живота и неприкосновеността на частната собственост, гарантирани в основния закон на Република България – Конституцията. Това е огромен пропуск и създава негативна нагласа за второстепенното значение за живота и здравето на населението.

23. В приложение 7 не е вписано Решение № ДА 05 – 14 / 10.12.2021 г. на директора на Северозападно държавно предприятие за предоставяне на пълен достъп до исканата информация по заявление с вх. № СЗДП 2900/29.11.2021 г. за предоставяне на достъп до обществена информация, подадено от д-р Венцеслава Тасева – Соколова - Директор за България на Фондация „Четири лапи“.

В заключение следва да се отбележи, че нуждата от прецизна оценка на текущото състояние на местообитанията на кафявата мечка и динамиката на популацията ѝ е неоспорима с оглед адекватното структуриране и определяне на целите и действията на актуализирания Национален план за действие за вида Кафява мечка 2022-2032 г. Това несъмнено определя проблема с преброяването на кафявата мечка като основен, с цел

съхранение не само на човешкия живот, а също така и запазване на вида, като един от символите на природното богатство на България. Считам, че negliжирането на получените широк отзвук в публичното пространство последни случаи на контакт между човека и мечката на територията на Северозападно държавно предприятие пораждаат негативни настроения у местното население и създават пречки за бъдещо опазване и устойчиво съхранение на вида.

Във връзка с гореизложеното прилагам становищата на директора на териториално поделение „Държавно горско стопанство Троян“ и директора на териториално поделение „Държавно ловно стопанство Русалка-гр. Априлци“, като преки заинтересовани страни, с оглед на разположението на стопанствата в типичните мечи местообитания.

Приложения:

1. Становище с изх. № 184/11.08.2023 г. на директора на ТП ДЛС Русалка;
2. Становище на директора на ТП ДГС Троян.

С уважение,

ИНЖ. ВЕСЕЛИН НИЦОВ

Директор на Северозападно държавно предприятие

СД

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ
„СЕВЕРОЗАПАДНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ”
ТП ДЪРЖАВНО ЛОВНО СТОПАНСТВО „РУСАЛКА”

гр. Априлци, обл. Ловешка, ул. "Търговска" №6, тел. 06958-2313

Изх. № 184

Априлци, 11.08.2023 г.

ДО
„СЗДП” ДП
гр. ВРАЦА

Относно: Национален план за действие за вида кафява мечка (URSOS ARCTOS) 2022-2023 год. – становище от ДЛС „Русалка” гр. Априлци

Структурираме нашето становище като бележки и цитати от Плана за действие за вида кафява мечка (URSOS ARCTOS) 2022-2023 год. и коментари и въпроси от наша страна.

I. Бележки и коментари по актуализиран национален план за действие за вида кафява мечка (URSOS ARCTOS) 2022-2023 год.

Бележка и цитат: В „т.2.1. Основание за разработване на плана” от план за действие за вида кафява мечка (URSOS ARCTOS) 2022-2023 год. четем „Общото задължение за в бъдеще е да се осигури оцеляването на мечките в естествените им местообитания в България, в съжителство с местното население, както хуманното отношение към тях, в съответствие с европейските тенденции и съобразно интегритета на нашата страна в това общество.” и цитирам „Планът за действие е не просто план за управлението на мечката, а и документ, посочващ проблемите и нуждите на населението, обитаващо райони с постоянно присъствие на мечки.”

Коментар и предложение: Нека общото задължение за в бъдеще, да не е само осигуряване оцеляването на мечките в естествените им местообитания, а темата да бъде разгледана и от другата си страна като бъде помислено, **как да се осигури оцеляването на хората в урбанизираните територии в съжителство с мечките.** Нека планът за действие да бъде и документ, който да разглежда потенциалната заплаха от агресия на вида кафява мечка срещу живота и здравето на хората и нанесените вреди и щети върху личното им имущество.

Бележка и цитат: „Общественото обсъждане отразява вижданията на основните заинтересовани страни по отношение на вида на национално ниво, вкл. компетентни ведомства, научни и академични организации, неправителствени организации.”

Коментар и предложение: Предлагаме в общественото обсъждане задължително да бъде включено Националното сдружение на Общините, в частност заинтересуваните Общини, в които има констатирани заплахи, нападения и щети от мечки.

Бележка и цитат: „т.2.3. Цели на плана на действие”

„Набелязването на ефективни действия за възстановяване и поддържане на оптимална популация на вида и на неговите местообитания в България.”

Коментар и предложение: Приоритетна основна цел да бъде осигуряване на безопасността, живота и здравето на населението, живеещо в райони обитавани от вида кафява мечка, както и имуществото, поминъка и благосъстоянието им, които като частна собственост трябва да бъдат неприкосновени.

Бележка и цитат: „Прекратяване на браконьерския отстрел.“

Коментар и предложение: Да, това е задължително условие! Но как на практика и на терен ще се осъществи? Кой са служителите и структурите на МОСВ, които ще извършват дейността по охрана? Това начинание изисква целогодишни усилия и труд, предимно в тъмните часове на денонощието, а не регламентирано работно време от 8,00 до 17,00 часа.

Бележка и цитат: „Намаляване на безпокойството чрез по-добро планиране и регламентиране на човешките дейности в типичните местообитания на вида.“

Коментар и предложение: Това означава ли, че в определен период от време ще бъдат ограничени дейностите по стопанисване и отглеждане на горски насаждения (дърводобив) във високопланинските стопанства?

Бележка и цитат: „Разширяване на площта на защитените територии“

Коментар и предложение: Защо е необходимо и какъв ще бъде резултата от това в дългосрочен план?

Бележка и цитат: „т.3.1.2. Състояние на кафявата мечката в Европейския и ареал“

„Сегашната оценката за намаляване на субпопулацията в Източните Балкани (България) вероятно се дължи на възприетите нови техники за мониторинг (има обаче и нови данни за реално намаляване на числеността (вж. глава 4.4). Счита се, че ареалите на всички субпопулации са относително стабилни или леко се разширяват.“

Коментар и предложение: От горе цитираното се вижда и според вас, че ареалите на всички субпопулации са относително стабилни и леко се разширяват. Също така посочвате, че новите техники за мониторинг не са адекватна методика с която да се направи оценка на субпопулацията в Източните Балкани и че съществува статистическа грешка, която води до грешна оценка за състоянието на субпопулацията към намаляване. Не трябва ли да се изготви адекватна методика и мониторинг, които да са приложими и достоверни, както на теория, така и на практика?

Бележка и цитат: „т.3.1.3. Балкански популации“

Източнобалканска популация

„Най-вече в България, в три сегмента с около 421 мечки (според цитираните източници), но също така и в Гърция и Сърбия, съответно с около 42 (25 - 98) и 3 - 5 мечки, тази популация заема около 39 000 кв. км.“

Коментар и предложение: Каква е достоверността на тези данни?

Бележка и цитат: „Популацията се счита за стабилна с 613 (468 - 665) мечки, въпреки че оценките се колебаят (например тези от България, в една или друга степен, с подобряването на методите за оценка: Министерство на околната среда и водите 2008, Златанова и др. 2009) (Съществуват и по-нови оценки, бел. авт., вж. глава 4.4).“

Коментар: Как са изготвени методите за оценка и какви експерти са участвали в изготвянето им? На база на какви данни са изготвени тези оценки? Защо в изготвянето на тези оценки не са взели участие експерти и специалисти по кафявата мечка от системата на горите?

Бележка и цитат: „Динаро-Пиндска популация“

„В Словения конфликтът човек-мечка поставя предизвикателство пред това да се позволи разпространението на популацията в Алпите. Статутът на мечката в Хърватия (след влизането ѝ в ЕС) беше променен от „ловен вид“ на „защитен“. Понастоящем ловът там се нарича „подборен“ и е регулиран съгласно регламента за дерогация на ЕС, което намали подкрепата на ловците за управлението на вида (Директива за местообитанията).“

Коментар и предложение: Възможно ли е България да предложи на Европейския съюз, по примера на Хърватия, да поиска дерогация за кафявата мечка? Може ли и България, както други Европейски държави, например като Словения със запас от 564 мечки, да стопанисват и регулират запаса спрямо конкретни условия и плътност на единица площ (по наша информация в Словения се отстрелват около 100-120 мечки законно). Не е ли нормално, там където плътността на популацията на единица площ е висока също да се прилага подборен отстрел при определени правила, както в Хърватска? Това само по себе си ще повлияе на конфликта човек - мечка и ще понижи напрежението сред местното население.

Бележка и цитат: „т.3.1.5. Съвременен природозащитен статус на мечката в България. Сравнителен анализ на природозащитния статус в двете издания на Червената книга на България (1985 и 2015)”

„Данните за **разпространението** в двете издания отразяват малките временни пулсации на ареала на вида в страната, но показват като цяло стабилност на разпространението на вида за последните поне 30 години, дължащо се на доброто състояние на основните местообитания.”

Коментар и предложение: Специално за района на Средна Стара планина към днешна дата популацията е силно нараснала и към момента има единични екземпляри от вида кафява мечка в близост до селата около гр. Ловеч, това се потвърждава от случая през 2023г. в с. Соколово, където мечка напада пчелин и неговия стопанин, а все по-често се наблюдават и мечки около селата Врабево, Добродан, Къкрина и Абланица. По наши данни към днешна дата мечки са се появили и в Северозападна Стара планина, където информация за поява на кафява мечка има последно от 80-те години.

Бележка и цитат: „Числеността, отразена в изданието от 1985 (450-500 възр. животни) не е прецизна. Отбелязано е постепенно увеличение на числеността на вида от 30-те до началото на 80-те години, поради взетите мерки за защита.”

Коментар и предложение: От посочените данни се вижда, че числеността на вида се увеличава именно тогава, когато се стопанисва и ползва като ловен вид от Държавните ловни стопанства. Не е ли това пътя към опазването и отселяването на кафявата мечка в България.

Бележка и цитат: „т.3.2.1. Международно законодателство”

„На основание чл. 22, § 1 от Конвенцията за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания от 1979 г. Република България си запазва правото да не прилага разпоредбите на конвенцията по отношение на някои видове, вкл. кафявата мечка. От българска страна се приема, че Защитата на тези видове, вкл. мечката, в Република България не се налага, „тъй като техните популации на територията ѝ са многочислени”. **Очевидно е, че тенденцията за намаляване на числеността на мечката (вж. глава 4.4.) трябва да доведе до преразглеждане на това твърдение.**”

Коментар и предложение: Не сме съгласни с внушението, че има тенденция за намаляване на числеността на мечката и че трябва да се преразгледа чл.22, § 1.

Бележка и цитат: „т.4.3.2. Съвременен разпространение.”

„В Средна Стара планина, над 600-800 м., разпространена от Златишко-Тетевенския до Тревненския балкан (Спиридонов, Спасов 1985; Spiridonov, Spassov 1990; Spassov, Spiridonov 1999).”

Коментар и предложение: Към днешна дата има оформени стабилни ядра от мечки популации в райони с по-ниска надморска височина като с. Велчево, Добродан, Врабево, които са на надморска височина между 300 и 400 метра, като от тези ядра са саморазселват млади мечки в съседни райони.

Бележка и цитат: „т.4.3.5. Численост на мечката в България. Исторически преглед.“

Коментар и предложение: От информацията която четем в тази точка, явно личи че числеността на мечката в страната е била най-висока в период в който мечката е била ловен вид и е била стопанисвана от структурите на Министерството на земеделието и храните. Не приемаме като верни данните, които посочват за числеността на мечката. Предлагаме да се намери адекватен начин и методика за реалното им преброяване или близко до реалното. Такава методика без проблемно може да бъде изработена от катедра Ловно стопанство към ЛТУ. Предлагаме да се изработи методика, която да изследва и определя каква е плътността на популацията на единица площ, защото в района на Централна Стара планина по наши наблюдения смятаме, че капацитета на популацията превишава възможностите на местообитанието. Оспорваме данните за числеността на мечката на база наши целогодишни наблюдения и данни от наши фотокапани. Определянето числеността на мечката чрез Системата на национален мониторинг е неподходящ, неадекватен и с голяма статистическа грешка метод.

Бележка и цитат: „т.4.4. Състояние на популацията“

„В обобщение можем да отбележим отново, че въпреки несигурността на конкретните данни, от тридесетте години до края на 80-те, числеността на вида показва явна тенденция към увеличение и достига практически двойно увеличение), въпреки отрицателния ефект на гледаните и пускани в природата през 70-те и 80-те години млади мечки и то главно карпатски (вж. по-горе). От 90-та до днес числеността показва обратна тенденция. Към 2005-7 г. Числеността на мечката доста рязко спада, а известен спад се наблюдава и през последните години. Днес числеността на вида (макар според нас да е по-висока от тази давана от ИАОС – 320-350 инд.) е към/около 500 индивида и едва ли е много по-висока от числеността през 50-те години. Докато природозащитното състояние на вида в доклада за целевия вид *U. arctos* по проекта „Картиране и определяне природозащитното състояние на бозайници“ на Натура - България бе оценено през 2013 г. като благоприятно (Спиридонов и др. 2013), макар и в минимума на параметрите за това състояние, то в момента има някои основания за тревога по отношение на състоянието на популацията на вида. Затова при последното оценяване на природозащитното състояние в рамките на задължителното докладване по Чл. 17 на Директивата на местообитанията, мечката е в Неблагоприятно незадоволително състояние (U1).“

Коментар и предложение: Не приемаме и оспорваме т.4.4., че състоянието на мечката е неблагоприятно и незадоволително. Няма издържано и аргументирано научно проучване и изследване, което да доказва по безспорен начин, че това е така. Няма достоверни данни, които категорично да доказват или подкрепят Вашата теория. Напротив, нашите преки ежедневни наблюдения на терен показват точно обратното! Жизнен запас, прогресивно развиваща се устойчива популация и стабилен прираст.

Бележка и цитат: „Докато природозащитното състояние на вида в доклада за целевия вид *U. arctos* по проекта „Картиране и определяне природозащитното състояние на бозайници“ на Натура - България бе оценено през 2013 г. като благоприятно (Спиридонов и др. 2013), макар и в минимума на параметрите за това състояние, то в момента има някои основания за тревога по отношение на състоянието на популацията на вида. Затова при последното оценяване на природозащитното състояние в рамките на задължителното докладване по Чл. 17 на Директивата на местообитанията, мечката е в Неблагоприятно незадоволително състояние (U1).“

Коментар и предложение: Каква научна стойност имат думите цитирам „В момента има някои основания за тревога по отношение на състоянието на популацията на вида“ моля покажете като данни и информация, на база проучване и изследване какви са тези основания за тревога? Има ли официална статистика, която да показва категорично някаква отрицателна тенденция за състоянието на популацията? На основание Вашето лично чувство „тревога“ ли е изготвено последното оценяване на природозащитното състояние на

мечката в доклада по чл.17 от Директивата на местообитанията, където състоянието на мечката е представено като неблагоприятно и незадоволително?

Бележка и цитат: „т.5. ЗАПЛАХИ И ЛИМИТИРАЩИ ФАКТОРИ”

„1. Пряко унищожаване чрез нелегален лов и умишлени действия за нелегално елиминиране на проблемни мечки.

2. Разрушаване и фрагментация на местообитанията и съответното намаляване на областта на разпространение, причинени от строителство, събиране на горски плодове и гъби, сечи, интензивен туризъм, интензивен лов с кучета в мечите местообитания.

3. Безпокойство, причинено от антропогенни въздействия.”

Коментар и предложение: По отношение на т.1, има ли работещо решение, което да бъде приложено на практика? По Ваши данни популацията на мечките е нараствала в период, в който от вида е имало стопански интерес. В същия този период популацията на мечката е нараствала и когато в техните местообитания е имало интензивен лов с кучета, дърводобив, туризъм, билкарство и гъбарство. В тази връзка смятаме, че точките които сте отбелязали като заплахи или лимитиращи фактори са неоснователни.

Бележка и цитат: „т.5.1.4. Съществени социално-икономически промени”

„В такива райони на намаляване на човешкото присъствие, мечките престават да изпитват естествения си страх от човека, навлизат в населените места, което създава условия за конфликт между мечките и човека (Спасов и др. 2022).”

Коментар и предложение: В тази точка не сте отбелязали за конфликта между мечките и човека в райони и населени места, където не е намаляло човешкото присъствие, каквито са случаите в района на Община Априлци. Ежедневните набези на индивиди от вида кафява мечка в урбанизираните населени места всяват страх, напрежение и тревога у местното население. В тази връзка не сте дали решение на проблема, който представлява реална заплаха за човешкия живот, здраве и безопасност. Ситуацията се negliжира и към нея не се подхожда с достатъчна сериозност. Това може да доведе до трагични инциденти и нежелани последици. Само за пример ще дам Република Румъния, където към днешна дата има 30 смъртни случая на нападения на мечки върху хора и десетки осакатени и обезобразени. В тази връзка дебело подчертавам, че човека и човешкия живот в такива случаи са поставени на по-ниско ниво от това на мечките и техните популации.

Бележка и цитат: „т.5.2.1. Влошаване и разрушаване на местообитания”

„Гори”

„Като цяло, местообитанията на кафявата мечка се намират в защитени зони по директивата за местообитанията, в каквито попадат 55% от всички гори в България. Същевременно към 25% от популацията на вида обитава НП Ц. Балкан, Рила и Пирин, и ПП Рилски манастир, Българка и Витоша, където се намира 20-25 % от популацията. В тях горските местообитания се опазват и не показват влошаване. Прегледът на данните от последните докладвания сочи, обаче, че от всички 65 горски типа хабитати, само 16 са в добро природозащитно състояние и не изискват специални мерки за опазване. Това са предимно западно понтийските букови гори (91S0), мизийските букови гори (91W0), и гръцките букови гори с *Abies borisii-regis* (9270).

Всички останали са в неблагоприятно състояние по отношение на перспективите за бъдещето. В този смисъл, приемаме, че като цяло горските хабитати на кафявата мечка са застрашени. Това се потвърждава и от Индекса на обикновените видове птици в горите, който е намалял с 13% от 2017 г.

Основните заплахи за горите са свързани с недалновидното в редица отношения управление на горските ресурси и високото ниво на незаконни дейности в горския сектор. В резултат от това са настъпили значителни промени в структурата на горските екосистеми. Ако през 1993 г. горите с възраст над 100 г. в България са представлявали 15% от всички гори, то към момента само около 4%, са вековните, първични гори, които са защитени

като такива, според Географската информационна система за горите в България (<https://gis.wwf.bg/mobilz/#/24.37871/42.81456/12>), разработена и поддържана от Световния фонд за природата - България (WWF), в сътрудничество с Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС). Посочените 4% са горите във фаза на старост, които отговарят на определен набор от изисквания и критерии, но всъщност освен тях има наистина и други гори, които са на възраст над 100 години, но те са обект на стопанисване и след определен период от време в тях предстои провеждането на окончателната фаза на сечта, т.е., изсичането на дърветата, които са над 100 годишни и освобождаване с това (според горско-стопанските принципи) на площта за развито се следващо поколение, т.е. въпреки, че формално съществуват повече гори с възраст на първия етаж над 100 години, те имат в перспектива по-малко значение като пълноценни местообитания за мечката. Географската информационна система позволява да се онагледят и първичното ползване в горите след 2013 г. Както се вижда, във всички гори в планинските райони сечите са планирани на практика до самите граници на строгите резервати или националните паркове (<https://gis.wwf.bg/mobilz/#/24.41367/42.76953/12>). От това следват два основни извода: 1) добрите местообитания на мечката стават все по-фрагментирани; 2) от друга страна, постоянното присъствие на хора и тежка техника, прокарването на горски пътища увеличават фактора безпокойство.

През последните 10 години, в резултат от усилията на ИАГ и множество неправителствени организации, в България беше изработена стратегия за опазване на вековните гори. Над 50% от тези гори не попадат в защитени територии и беше постигнато съгласие за определяни на зони за опазване на горите във фаза на старост. Те трябва да представляват поне 10% от площта на естествените гори в Natura 2000 зоните. Тази стъпка в положителна посока би трябвало да се задълбочи. Всички гори, попадащи в ареала на кафявата мечка, би трябвало да бъдат включени в списъка и съответно управлявани като гори във фаза на старост.

Заплахата от влошаване на горските местообитания е висока.”

Коментар и предложение: Въпроса с местообитанията на кафявата мечка в зрялите букови гори е спорен. Все повече се забелязва изместването на местообитанията на кафявата мечка там, където има хранителна база, а именно изоставени ливади, обрасли с къпини, малини и други дървесни и храстови видове. След въвеждане на дългосрочните сечи в буковите гори в зряла възраст, там все повече липсват естествени укрития и хранителна база.

Разглеждането на всички гори, попадащи в ареала на кафявата мечка, като гори във фаза на старост и стопанисвани като такива, ще доведат до отрицателно въздействие и влошаване на естествените местообитания на мечката.

Бележка и цитат: „т.5.2.2. Пряко унищожаване и преследване.”

„Според някои данни, получени от горски служители, само в Родопите годишно биват убивани нелегално към 40 мечки, а в Централен Балкан вероятно поне 25-30 индивида. Съществуват и индиректни данни за незаконен отстрел на мечки, като изчезване на индивиди с GPS-GSM нашийници по време на редовни дни за лов на дива свиня или преустановяване на сигналите от нашийника поради унищожаване на предавателя.”

Коментар и предложение: Не е професионално да се цитират данни за убивани нелегално мечки, които не могат да се проверят или опровергават по никакъв начин. Не сериозно звучи и не е редно подобна информация, като цитирам „Според някои данни, получени от горски служители, само в Родопите годишно биват убивани нелегално към 40 мечки, а в Централен Балкан вероятно поне 25-30 индивида.”, да бъде представяна в официален документ, какъвто е Плана за управление на мечките.

Бележка и цитат: „т.5.2.2.2. Режим за ползване на изключения при отстраняване на „проблемни“ мечки”

„При анализа на този фактор трябва да се обърне внимание на следните проблеми:

- в някои стопанства се създават изкуствени условия за получаването на „свръхпопулация“. Подхранването на дивеча с концентриран фураж, привлича мечки от различни съседни райони и увеличава по такъв начин плътността на вида на ограничена площ (в някои случаи мечката бива привличана незаконно с мармалад, мед или дори мърша). Създалата се локална „свръхпопулация“ дава „законни основания“ за справяне с проблема, който са създали, чрез острел на набелязаните екземпляри по пътя на изключенията;”

Коментар и предложение: Не сме съгласни да се правят подобни внушения и по този начин да се уронва престижа на дългогодишни ловни стопанства, доказали своя професионализъм по отношение на стопанисване и опазване на дивечови популации. За Ваша информация няма практика в която да се издава разрешително за отстрел по пътя на изключенията заради цитирам „свръхпопулация“. Разрешителни за отстрел по пътя на изключенията се издава само за екземпляри нанесли многократно щети и това са единствените законни основания на база които може да се отстреля даден екземпляр. Моля Ви ако имате информация и данни за описаното по-горе, подайте го като официална информация до съответните министерства и контролни органи и нека да бъде извършена проверка.

Бележка и цитат: „т. 5.2.3. Безпокойство”

„Събираните от нас през годините данни ни водят до анализи показващи, че все по-силното проникване на човека и неговите дейности в районите обитавани от мечката водят до различни форми на безпокойство и влияят отрицателно върху оцеляемостта на мечката и активизират конфликта човек-мечка (Спиридонов, Спасов 2015). Такива дейности могат да бъдат: несъобразените с местообитанията на вида активни сечи (виж по-долу); интензивния и неконтролиран туризъм като например моторен туризъм; брането на горски плодове, билки и гъби без спазването на определено поведение в дивата природа от страна на човека (виж по-долу); ловната активност. Тя може да се превърне в сериозен фактор на безпокойство и може да накара мечките с малки да удължават и променят дневните си маршрути (Mertzanis et al. 2004). Изследванията на денонощната активност на мечката показват също и промяна на денонощния пик на активност за избягване на безпокойството в следствие на лова (Тодоров 2020).

В допълнение факторът безпокойство е свързан и със следните антропогенни дейности:

- Прибиране на реколтата и обработката земите с неподходящи техники и неподходящо време по отношение на сезона и денонощието.
- Нелегален добив на дървен материал, включително изсичането на полезащитните пояси.
- Транспорт за целите на дърводобива и туризма, включително прокарването на горски пътища.
- Развитие на пътната, електрификационната и водоснабдителна инфраструктура.”

Коментар и предложение: От цитираното по-горе личи, че човека и неговите дейности трябва изцяло да се прекратят и изнесат от местообитанието на мечката и в тези огромни горски територии да не се извършва никаква стопанска дейност. В този смисъл всички ДГС и ДЛС трябва да преустановят работа и да бъдат закрити. Въпроса е дали тези Ваши анализи могат да бъдат доказани с някакви научни изследвания или са само Ваша хипотеза. Моля Ви кажете къде е връзката и къде се срещат кафявата мечка и полезащитните пояси? По наши данни кафявите мечки се намират в предпланински и планински райони, а полезащитните пояси се намират в Североизточна България и Добруджа.

Бележка и цитат: „т. 5.2.4. Въздействие на социално икономически фактори от управляем характер”

„Във връзка с изредените фактори трябва отново да се обърне внимание на някои въздействия, отбелязани в т. „Безпокойство“ и водещи до усилване на конфликта мечка-човек като:

1. Допуснати пропуски и действия при управление популациите на дивеча и съответните местообитания, например: хранене на дивеч в близост до горско-планински селища, изграждане на огради за дивеч, несъобразени с местообитанията на мечката и др. дейности, които могат да предизвикат мечките да търсят храна към населените места.

2. Ловна активност с голям брой ловци и кучета, която може да доведе в редица райони до безпокойство за вида, особено на мечки с малки.

3. Събирането (законно или незаконно) на диви растения и животни, мед (вкл. вадене на мед от кошери извън населените места), плодове и диви гъби, което може да доведе до случайни срещи с мечки и понякога до конфликтни ситуации.

4. Предприемане, от страна на някои стопани, фермери и местни хора на самоволни, в редица случаи, действия с цел ликвидиране на проблемните мечки за решаване на проблемите с набезите и щетите. Мечката е хищник и възникването на конфликта с фермери и стопани, в определени ситуации е неизбежен. Причините за разрастването на този конфликт са отбелязани в т. 5.2.2.1. Не рядко стопаните взимат решение сами да отстранят проблемния индивид, особено когато липсват или са трудно осъществими формите на компенсации и адекватни законови мерки (вж. по-горе). Тенденциозното обявяването на появата на проблемна мечка (стръвница), без да има сигурност, че е установен проблемния индивид води също до неправилното отстраняване на индивиди.

5. Несъобразяването на програмата за пасторализма с местообитанията на мечката може да доведе до прекомерно натоварване на тези местообитания с домашни животни и овчарски кучета, в определени моменти и с присъствието на хора и техника и до усилване на конфликта мечка – стопанин.”

Коментар и предложение: От всичко написано до тук се вижда че взаимоотношенията между мечката и заобикалящия свят са изключително сложни. От описаното в тази точка можем да си направим следните изводи:

1. Човека и неговите дейности пречат на размножаването, развитието и спокойствието на мечката и нейните местообитания.

2. Всички дейности в горски територии като лов, дърводобив, туризъм, събиране на билки и гъби са неблагоприятни за мечката.

3. Животновъдството и земеделието също влияят негативно

Според този План за управление на мечката трябва горски и ловни стопанства да спрат дейността си. Туристически хижи и туризма да не функционират в планините. Ловци, природолюбители и гъбари да се откажат от своите дейности. Общините да забранят на местното население да отглеждат овощни дръвчета и пчелни семейства, за да не се дразнят мечките, всичко това с цел опазване и съхранение на мечките и техните местообитания. **От Плана за управление на мечката, човека и неговите дейности са изключени изцяло.**

Бележка и цитат: „т. 6.3. Опазване в специализирани стопанисващи дивеча структури на Министерството на земеделието”

Коментар и предложение: Основна и главна роля за опазването, съхранението и охраната на мечките популации имат служителите от структурите на горската система. Благодарение на това се извършва реалната физическа охрана на този ресурс.

Бележка и цитат: „т.7. 1. Законодателни и управленски мерки”

„Мярка 7.1.1: Възстановяване на компетенциите на министъра на околната среда и водите за издаване на разрешителни за изключение от забраните по чл. 38 от Закона за биологичното разнообразие за кафявата мечка. Министърът на околната среда и водите да остане единственият компетентен орган да издава разрешително за изключение от забраните по чл. 38 от Закона за биологичното разнообразие за кафявата мечка. В момента основен недостатък на законодателството, касаещо управлението на вида е разпределението

на отговорността за опазването и управлението на вида между две министерства в следствие на промените в ЗЛОД от 2010 г. и последвалите изменения в следствие на наказателната процедура през 2012 г. Мярката не изисква допълнителни целеви средства и ще се изпълнява от служителите на МОСВ. Въпреки това, следва да се предвиди бюджет, за съответните специалисти от МОСВ, за да може съответните дейности, да се включат в работните им програми. Бюджетът е изчислен на базата на заплащане на двама специалисти с ранг държавен експерт, за три месеца; включени са и съответните дължими осигуровки (2 души x 3 месеца x 1500 лв.).”

Коментар и предложение: Във голяма част от популацията си кафявата мечка обитава държавни горски територии от това следва, че Министъра на земеделието и храните трябва да има възможността да се разпорежда със статута ѝ.

Бележка и цитат: „Мярка 7.1.12: Създаване на наредба за прилагане на забрана за използването на отпадъци от кланици и други месни хранителни отпадъци за подхранване на мечки в горските и дадените под аренда дивечови стопанства. Мярката не изисква допълнителни целеви средства и ще се изпълнява от служителите на МОСВ. Въпреки това, следва да се предвиди бюджет, за съответните специалисти от МОСВ, за да може съответните дейности, да се включат в работните им програми. Бюджетът е изчислен на базата на заплащане на двама специалисти с ранг държавен експерт, за три месеца; включени са и съответните дължими осигуровки (2 души x 3 месеца x 1500 лв.).”

Коментар и предложение: Категорично сме против за създаването на подобна наредба, която ще ни ограничи да изпълняваме важна част от ловностопанската си дейност. Регулирането числеността на хищниците (чакал, лисица, бялка, вълк) е важна част от поддържането на жизнени, устойчиви и структурирани популации от копитен дивеч. Затова трябва да се намери балансирано решение, което да дава възможност на определени места в ловностопанските ни райони да се поддържат стървилища и това да не противоречи на никоя наредба или закон.

Бележка и цитат: „Мярка 7.2.1.3: Прогонване, улавяне и преместване в други територии на проблемни животни или извършване на контролиран отстрел при (създаване на три центъра: Стара планина, Рила и Родопите). Дейността включва създаване на три основни бази за спешна реакция в Стара планина, Рила и Родопите, оборудвани с фургони и клетки за преместване, електрошокови пушки и муниции. Бюджетът на мярката включва закупуване на съответното оборудване и е изчислен на базата на актуални цени на фургони за превоз на мечки, клетки, електрошокови пушки и муниции (3 x 40000лв.), както и съответните хонорари за скипите (3 специалисти x 3 дни x 300 лв. x 2 годишно, за 10 години).”

Коментар и предложение: Има сериозна необходимост от преразглеждане на тази мярка, тъй като част от предложенията са неработещи. Практиката показва, че уловена и преместена мечка от едно място на друго започва да създава същите проблеми. Такъв е случая с мечката от гр. Габрово, уловена и маркирана и пусната на територията на Централен Балкан. След което мечката създаде проблеми на територията на три стопанства, а именно ДЛС „Русалка” Априлци, ДГС Троян и ДГС Ловеч.

Бележка и цитат: „Мярка 7.2.2.3 Включване на всички гори от размножителните местообитанията на мечката в списъка на Горите със специален режим и Наредбата за Горите във фаза на старост съответно управлявани като такива. Мярката ще се изпълнява от служителите на МОСВ и МЗГ със съдействието на специалисти от НПО и БАН. Следва да се предвиди бюджет, за съответните специалисти от МОСВ и МЗХ, за да може съответните дейности, да се включат в работните им програми. Бюджетът е изчислен на базата на заплащане и на четирима специалисти с ранг експерт, за три месеца; включени са и съответните дължими осигуровки (4 души x 3 месеца x 1000 лв.). Предвидени са и средства

за допълнителни консултации със специалисти от БАН и НПО (2 души, по два месеца, по 2000 лв., като сумата включва и необходимите осигуровки).”

Коментар и предложение: Категорично сме против тази мярка, защото размножителните местообитания на мечката могат да се окажат площта на едно цяло стопанство, което само по себе си означава стопанството да спре да функционира.

Бележка и цитат: „Приложение 6.: Кратки отчети по научни изследвания и проучвания, извършени в хода на разработване на плана за действие.”

„Не такава е, както изглежда, състоянието на вида навсякъде. Съществуват индикации за намаляване на числеността на мечката в някои райони. Предварителните теренни изследвания (20-24.05.2021 г.: екип Руслан Сербезов, Кирил Георгиев) показва изглежда тенденция за намаляване на числеността на вида в районите на гр. Априлци и ДЛС Росица (Средна Стара планина) в сравнение с направените проучвания в края на 90-те години. Районът е подходящо местообитание. Планирана е следваща теренна командировка за проверка на тези първи наблюдения.”

Коментар и предложение: Можем да опровергаем Вашето твърдение, че съществуват индикации за намаляване числеността на мечката в района на гр. Априлци и ДЛС „Росица”, със събрани данни от нашите фотокапани и лични наблюдения. Нашите твърдения са, че популацията на мечките в района е стабилна и устойчива и нараства прогресивно. Как е възможно за четири дни теренна работа екипът направил проучването да направи такива изводи? Как се прави сравнителен анализ при една методика от 90-те години и друга методика направена в днешно време?

В заключение на нашето становище:

От началото на 2023г. в администрацията на ДЛС „Русалка” гр. Априлци са подадени 5 писмени жалби за нападения, 7 сигнала за появили се екземпляри в населените места и безброй телефонни обаждания от местни животновъди и земеделци, притеснени за отглежданите животни и овощни градини.

Причината за тази ситуация е прогресивното нарастване на числеността на кафявата мечка в района. Преките ни наблюдения и данните от фотокапаните с които разполагаме са, че мечки има не само около населените места, но и в средния пояс на Стара планина. Според нас в Балкана има образувано жизнено и устойчиво ядро от възрастни екземпляри, които пазейки своята територия прогонват младите и неопитни мечки от нея. Така тези екземпляри започват да търсят жизнена среда за пребиваване и прехрана.

Популацията до толкова се е развила и разпространила, че към днешна дата по данни от очевидци са наблюдавани мечки около селата Абланица, Добродан, Врабево, Къкриня. Моля обърнете внимание, че в описаното по-горе не става въпрос за мечката от Габрово с GPS нашийника която следим, а става въпрос за други различни екземпляри.

С протокол от 25.05.2023год., комисия назначена със заповед на директора на РДГ Ловеч разглежда и случая на проблемната мечка от гр. Габрово, уловена и маркирана с GPS нашийник и пусната на свобода на територията на Национален парк Централен балкан. За няколко денонощия въпросния екземпляр се появи в центъра на кв. Видима, гр. Априлци, а към днешна дата се намира в близост до гр. Ловеч. За този случай комисията констатира следното, че въпросния индивид скъсява дистанцията с хората без да изпитва страх, като поведението му е потенциална заплаха за живота и здравето им. Това личи и от видеоклиповете качени в социалните мрежи, където въпросната мечка без притеснение и липса на инстинкт за самосъхранение, позволява да я снимат от близко разстояние, а в друг видеоклип се разхожда в близост до преминаващ автомобил.

I. ЦЕЛ

1. Целта която трябва да се постигне задължително е осигуряване на безопасността, живота и здравето на хората.

2. Опазване, съхранение и защита на вида кафява мечка, като вид от Закона за биологичното разнообразие.

3. Да се изготви адекватна стратегия и план за управление, стопанисване и регулиране на вида кафява мечка съобразен с всички закони и нормативни уредби на Република България и Европейски съюз и постигане на баланс между взаимоотношенията „мечка – човек“.

II. МЕРКИ

1. Запознаване и информираност на местното население за създадените се проблеми, които ще се задълбочават за в бъдеще.

2. Запознаване на местното население как да реагират след нанесена щета от кафява мечка по тяхно имущество и какви са обезщетенията за това.

3. Запознаване с проблема на по-висше стоящи инстанции, като МОСВ и МЗХ и намиране на решение.

4. Свикване на кръгла маса на която да присъстват специалисти и експерти от всички заинтересовани страни.

5. Изготвяне на методика за установяване на числеността на кафявата мечка.

III. РЕШЕНИЯ

1. Постигане на единомислие по отношение на управлението и стопанисването на вида кафявата мечка от всички заинтересовани страни.

2. Заинтересованост и адекватни решения и мерки от страна на държавната администрация на всички нива.

3. Експертно представяне на проблема пред Европейска комисия и Европейски парламент по примера на Република Румъния, Хърватска, Швеция и др.

4. Методиката и начина за преброяване на кафявата мечка може да се изготви от Катедра ловно стопанство към Лесотехническия университет, които имат голяма практика и опит с таксацията на дивеча.

IV. ПРОБЛЕМИ

1. Увеличаване числеността на кафявата мечка в бъдеще и естественото ѝ саморазселване в нетипични за нея местообитания търсейки жизнено пространство и прехрана.

2. Задълбочаване на проблема през есента, когато в градините и дворовете в населените места ще има селскостопанска продукция.

3. Какво ще е бъдещето на проблемната мечка с GPS нашийник, която проявява неадекватно поведение и няма страх от хората, когато израсне като зряла мъжка мечка и натрупа телесна маса.

4. Предвид народопсихологията на местното население се повишава риска от конфликт и саморазправа между хората и мечките, който няма да е в полза за никоя от страните.

5. Предвид, че не се знае каква е плътността на мечките на единица площ е възможно възникване на инциденти и загуба на човешки животи. Само за пример в Република Румъния има 30 смъртни случая и десетки осакатени и обезобразени жители.

В заключение трябва да се намери балансирано решение, което да задоволява всички страни по проблема и да има дълготраен ефект за опазване на нашата флора и фауна, без това да бъде предпоставка за създаване на социално напрежение и недоволство.

С уважение:

ИНЖ. ДОБРОМИР НЕЙКОВ

Директор на ТП ДЛС „Русалка“ Априлци

СТАНОВИЩЕ

От инж.Милко Станчев – директор на ТП ДГС Троян

Относно: „Актуализиран национален план за действие за вида кафява мечка“

Настоящото становище е провокирано от факта, че приемайки плана за действие за вида кафява мечка в този му вид, това ще доведе до редица негативни последици в един от основните за страната сектори, а именно „горския сектор“ и свързаните с него предприятия, както и върху ползването на странични горски продукти.

В точка 5.2.3 Безпокойство от планът, факторът „безпокойство“ основно се отдава на сечите в горите, събирането на недървесни горски продукти, ловната дейност, обработването и прибирането на реколтата от земеделските земи, а също така и развитието на електрификационна и водоснабдителна инфраструктура. Това са все дейности свързани с подобряване качеството на живот на хората. Планът също така предвижда всички гори попадащи в ареала на кафявата мечка да бъдат включени в списъка „гори във фаза на старост“, което автоматично спира всякакъв вид дейност.

В същият раздел („Безпокойство“) се посочва, че мечката предпочита по-неприсъщни места за живот, както и че сама ограничава присъствието си в райони където усеща безпокойство. Това е в пълна противоположност с поведението на вида през последните години, като се наблюдава точно обратното – навлизането ѝ не само към границите на населените места, а и в самите тях. По този начин мечката създава безпокойство и опасност за хората.

Навлизането на мечката към населените места е именно в резултат на значително намалените дейности извън тях. Например изоставянето на обработваеми земи, овощни градини, ливади, липсата на сечи в горите, води до намаляване на хранителната база, тъй като намаляват плодните дървета за сметка на неплодоносна храстова и дървесна растителност. Напротив, създаването на т.нар. „дивечови сечища“ би довело до увеличаване на горскоплодни дървета и храсти.

Спирането на всякакъв вид дейност в ареала на кафявата мечка няма да доведе до задържането ѝ в него, а напротив ще предизвика все по-мощното ѝ навлизане към населените места.